

SKREBEĻU PURVS PADODAS

Vēl pirms gadiem desmit Skrebeļu purvs, kas nogūlis uz kolhozu «Druva» un «Dubna» robežām, likās neuzvarams. Ar saviem akačiem un muklājiem 3500 hektāru platībā tas apkārtnes iedzīvotājiem bija kā bieds. Par purva vēsturi ziņas ir skopas. Veci laudis atceras, ka viņu vectēvi stāstījuši baismas lietas: pārgalvīgs pēdu dzinējs, dzīdamies pakal medijumam, vienā mirklī pazudis akačī; sausās un karstās vasarās purvā savairojies tik daudz čūsku, ka no tām nebija glābiņa pat uz lauka; ziemā te gaudojuši vilki un no purva puses pāri kroplajām priedītēm ziemelis atpūtis stindzinošu salu.

Manā priekšā Skrebeļu purva karte. Līdzās Dubnas upes gultnei atzīme — 92 metri virs jūras līmeņa, bet jau pēc viena kilometra purva virzienā atzīme — 101 metrs. Tātad Skrebeļu purvs izvēlēties vietu, kas par deviņiem metriem augstāka par Dubnas krastu. Kalnu ieplakā pārpilnām ūdens, lai purvs augtu un plestos plašumā.

Zemnieki purva draudiem kādreiz mēģināja stāties pretī. Ar lāpstu gar tā malu izraka dziļu grāvi. Taču jau pēc pāris gadiem grāvja vietā palika vienīgi sūnām klāta lēzena ieplaka. Cilvēki ar vareno purvu spēkoties nespēja, un tas mēcās virsū kā lietuvēns. 1961. gadā ciņa

ar purvu atsākās no jauna. Te ieradās spēcīgi ekskavatori. Radās vesela novadgrāvju sistēma. Pa tiem kā pa pārgrieztu artēriju aizplūda brūnā rāva, un purvs zaudēja spēku. Un kad aizkalta akačotie muklāji, bija skaidrs, ka legenda par Skrebeļu purva varenumu izzudusi uz mūžiem.

Melioratori purvu nosusināja, un tagad te sākusies masveidīga kūdras ieguve. Līdzienā brūnā kļajumā pārvērsti jau 680 hektāri. No putna lidojuma redz simetriski veidotu novadgrāvju sistēmu, kas apgūto masīvu sadala noteikta lieluma laukos.

Ar kūdru Skrebeļu purvs bagāts. Tās slānis vietām sniedzas līdz 9 metriem un kopējais daudzums rēķināms miljonos tonnu. Šejienes kūdra pēc kvalitatīvām īpašībām atzīta par vienu no labākajām republikā. Purvā strādā komplicēta tehnika. Traktoru vilktās frēzes graiza un izārda kūdras virskārtu. Kad tā apžuvusi, darbu sāk kūdras savācēji kombaini.

Šogad Skrebeļos iegūs 80000 tonnu pakaišu kūdras, bet nākamajos gados — līdz 120000 un vairāk tonnu. Daudz. Taču purva masīvs dilst lēni. Sezoni tam noņem tikai 10 centimetru biezu kārtu. Vēlāk nāks īstais brūnais zelts — dedzināmā kūdra. Tas būs pēc gadiem.

Bet projektētāji jau ieskatījušies tālākā nākotnē. Izsmeļot purvu, paredzēts atstāt trīsdesmit centimetru biezu kūdras slāni nākamās aramzemes uzlabošanai. Skrebeļu purva vietā šalks druvas. Cilvēki būs to pieveikuši.

P. Daugulis